

ԿՐԹՆԱԿԱՆ

Պ Ա Հ Ք

« Եւ յորժամ պահիցեմ, մի լինիք իբրեւ զկեղծաւորսն օրովս... զի մի՛ երեսնցիս մարդկան իբրեւ զպանոգ. այլ՝ չօրն ֆու ի ծածուկ : ՄԱՍԹ. Զ. 18-18

Իրողութիւնները զլխիվայր կամ տարբեր տեսնելու շատ մը տխուր իրադարձութիւններու կարգին, պահեցողութեան հասկացողութիւնն ալ օխալ վարժութիւններու առարկայ էր հրէից ժոտ, Յիսուսի շրջանին։

Մարմին և հոգին սերտ առնչութիւններով յարաբերութեան մէջ են իրարու հետ, հետեւաբար ինչ որ պատահի մարմնին կ'ունենայ իր անդրադարձ ազդեցութիւնը հոգիին վրայ։ Կրնա՞նք այնպէս մը վարուել մեր մարմնին հետ, որ օգնենք հոգիին։ Այս սկզբունքէն, մտածումէն կը ծնի պահքի վարժութիւնը։

Պահքը չի նշանակեր պարզ հրաժարումը ուտելիքներէն և հաճոյքներէն, հրաժարած ըլլալու սիրոյն, այլ նպատակի մը համար։ Յիսուսի ժամանակ պահքը գոյութիւն ունէր և անոր գործադրութիւնը կը պահանջուէր աւելի խստութեամբ, սակայն իր նպատակին չէր ծառայեր։ Յիսուսի պահանջն էր որ նպատակը հաշտուի գործադրած միջոցներուն և վարժութեանց հետ։

Եթէ պահքը իր բոլոր ձևերով մեզի սկզբունքին պիտի չտանի, անիմաստ վարժութիւններու փորձ մը ըլլալէ անդին չանցնիր։ Եթէ մարմնին պարտադրուելիք այդ զրուիւնը պիտի չստեղծէ հոգիի օխիպընձ մը մեր մէջ, ապարդիւն կը դառնան յանուն ժուժկալութեան մեր բոլոր հրաժարումները։ Զինուորին զգեստն ու զէնքերն չեն որ զինք զինուոր կ'ընեն, այլ ոգին, որուն շնորհիւ ինք քաջ պաշտպանը կը հանգիստանայ իր երկրին և անոր իրաւունքներուն։

Մեծ պահքի մէջ ենք, և մեզմէ շատերուն համար անիկա ուրիշ բան չէ, բայց զրկանքներով լեցուն քառասուն օրերու շրջան մը։ Այս մտածումը ինքնին կը բաւէ որ վտանգուի պահեցողութենէն դալիք բաւրիք և ան դադրի իր նպատակէն, ըլլալու

համար շարան մը անիմաստ հրաժարումներու։

Անտարակոյս Մեծ պահքը կը սկսի սեղաններու ժուժկալութենէն և մարմնի սանձաւորութենէն, բարձրանալու համար հոգեկան օխիպընձի մը, հոգեկան պահքին։ Սակայն միւս կողմէն պահքը պէտք չէ նկատուի ուտելիքներու և խմելիքներու դաժան ճաշացուցակ մը, ոչ ալ ապաշաւի տխուր երգեցողութիւններու հանգէս, այլ ժուժկալութեան հրաւէր մը։

Հոգին բուժել մարմնի միջոցաւ, աւելի ճիշդը, մարմնը կազմակերպել որպէսզի հոգիի ճիւղաւորման և ծաղկումին առաջարկէ բացուի։ Առաքեալի բացատրութեամբ մարմնը սանձել, ասպարէզ տալու համար հոգիին։

Հին ճգնաւորները անապատ կը վազէին փոխելու համար աշխարհի չարքէն։ Սակայն էակամեր աշխարհէն հեռանալը չէր, այլ իր հոգեկան ուժերը՝ իր հետապնդած նպատակին ծառայեցնելը։ Զեւը չէր կրկնուրը այլ՝ էութիւնը։

Ճգնաւորը որ անապատ կ'երթայ և ինքզինքը կ'ենթարկէ մարմնական զրկանքներու և շատ յաճախ խոշտոնգումներու, կը գգայ թէ իր հոգին անհանգիստ է, երկուութեան պայքար կայ իր ներսը և կ'ուզէ միութեան մը գալ ինքզինքին հետ, և այդ միութիւնը կարելի կը դառնայ երբ մեր էութեան մէջ համերաշխութիւն գոյանայ, երբ անոր իւրաքանչիւր մասին տրուի իր արժանի տեղը, երբ մեր բարձրագոյն կառելիութիւններով տիրապետեն։

Ինքզինքին տէր է արդարեւ ան՝ որ կըրնայ սանձ գնել իր հաճոյքներուն, իր կիրքերուն, և մահաւանդ չթողուլ որ հոգեկան կեանքի ազնուագոյն յուզելը ստորադասուի պղտոր և զգեսկի միտումներու։ Անոնք որ այս ընդհանուր հասկացողութեան և սկզբունքին հակառակ կը շարժին, կ'անարգեն ոչ միայն մարդը իրենց անձին մէջ, այլ նաև զԱստուած, և չեն պահեր Մեծ պահքի սկզբունքը։

Բոլոր մարմնական զանցումները, կամաւոր հրաժարումները ամէն տեսակի հաճոյքներէ, կ'արժեւորուին կամ իբրեւ խորհրդադանիւ սկզբունք բանի մը, կամ իբրեւ միջոց բաներու։ Այս տեսակետով մարմնը թէ արտաբնական է թէ դաստիարակելը կը հան-

գլխանայ հոգիին: Կարելի է ներս մտնել վանականի մը խուցէն և հարցնել իրեն, թէ ի՞նչ է պատճառ եղած իր հոն առաջ-նորդուելուն, ինչո՞ւ նախընտրած է բնակիլ այդ մերկ պատերուն մէջ, ննջելու այդ չոր խշտեակին վրայ և ճաշակելու անբաւարար ու խեղճ բուտելու աստիճան ուտելիքներ: Եթէ յիշեալ վանականը կը ճանչնայ ինք-զինքը, և գիտակից է իր ընտրութեան, պիտի պատասխանէ անտարակոյս թէ ինքը կը սիրէ իր ընտրած կեանքը երկու գլխաւոր պատճառներով: Նախ անոնք խորհրդ-դանշեր են իր ապաշխարանքին, յետոյ համապատասխան իր հպարտութիւնէն և ճո-խութիւնէն փախչող խոնարհատութեան: Ասոնցմէ անկախ, անոնք իր այս նոր կեանքին մէջ կ'օգնեն որ ինք հաղորդակցու-թեան մէջ կարենայ ըլլալ իր Տիրոջը հետ:

Սակայն վանականը ամբողջապէս սը-խալած պիտի ըլլար, եթէ ամբողջ ինք մեծ արժանիք է առանձինն պարծել, թէ մեծ առաքելութիւնները աղքատութեան յա-տուկ են: Այս մտադրութիւններով եթէ ինքը ջանայ կրթել իր հոգին, վախ կայ որ սովամահ ընէ զայն: Ահա ինչ որ կը կազմէ սկզբունքը պարզին:

Պահքը իր արտաքին ձևին մէջ պար-տադրանք և արարմունք է, խորքին մէջ առկայն պատրաստութիւն է Աստուծոյ: Այս կերպով ան կը դառնայ կրօնական միջոց եւ հոգեկան փրկութեան առիթ: Այսօր պահքը չի պահուիր իր վայել լրլրութեամբ, վասնզի մեղի կը պակաս զոհողութեանց այն կշիռը որ մեղքէ կը պահանջուի: Քիչ չէ թիւը անոնց՝ որոնք իրենց ականանքովը կը փորեն իրենց գերեզմանը: Անոնց՝ որոնք մարմնական ու հոգեկան զոհերն են իրենց հաճոյքներուն: Անոնց՝ որոնց ապիկարու-թիւնն ու ծուլութիւնը արդիւնք է իրենց ներքին սանձարձակ ապրումներուն: Փռտ-կալ անձեր միայն աշխատաւոր են իրապէս, վասնզի առաջին հանգրուանը՝ ուր շուայտ եւ ցոփ կենցաղը կ'առաջնորդէ մարդը, ծուլութիւնն է:

Եթէ ճիշդ է թէ մարդուն կեանքը ան-վերջ կռիւ մըն է նւթական գահացումնե-րու և բարձրագոյն իտէալներու միջև, և թէ ան չի կրնար հրաժարիլ ոչ իր մեղքերէն և ոչ ալ Աստուծոյ, ի՞նչպէս պէտք է կազ-մակերպել մարդը, որ ան կարենայ գրաւել

արարչագործութեան կարգին մէջ իր բա-ցառիկ տեղը:

Այս տեսակէտով միակ ու բարձրագոյն տրպարը որ մեղի կը ներկայանայ մեր Տէրն է, որուն նկարագրին գեղեցկութիւնն ու կատարելութիւնը սակայն առաջին նայ-ուածքով վհատութիւն կը պատճառէ մեղի: Բայց եթէ խոր խելամտութեամբ մը հե-տեւինք մեր Տիրոջ կեանքին, պիտի տես-նենք թէ առանց բարոյական բռնւն պայ-քարի չէր որ Ան հասաւ իր նկարագրի հմ-բողջական կազմութեան: Մարդ մը որ պայ-քարեցաւ ամենէն հզօր և անդիմադրելի փորձութիւններու դէմ, սկսեալ անապատի փորձութիւնէն մինչև Գեթսեմանիի խռով-քը, ուր իր ճակտին վրայ վայելեցան քրե-տիւնքի և արիւնի կալլակներ:

Մովսէս օր ակնածելի նախահայրն է եղած հրէական կրօնքին և օրէնքին, հա-մաձայն Ս. Գրքին մեղանշած է ու չէ կըր-ցած Աւետոյաց երկիրը մտնել: Գուրան կը հրամայէ նոյնիսկ Մուհամմադին՝ որ իր մեղ-քերուն համար թողութիւն խնդրէ, կոմ-փիկիտի և Պուստոյի հետևորդները բնաւ կատարեալ չեն դաւանած կրօնի իրենց հիմնադիրները:

Սակայն միւս կողմէն պէտք չէ մոռնալ որ Յիսուսի կատարելութիւնը չի կայանար անոր մեղք գործելու անկարողութեանը մէջ, այլ իր յաղթելու կարողութեանը մէջ: Մեծ փորձութիւնները կը յարձակին յաճախ մեծ կարիւրութիւններ անեցողներուն վը-րայ, վասնզի մեղք միւս ամենէն զօրաւոր տեղերէն խոցելի ենք: Մեծ ծովերը աւելի ենթակայ են ուժգին փոթորիկներու և ա-մենի բարձրութիւնները՝ մեծ հովերու:

Քաջառողջ էք, խելացի և հարուստ հո-գիով և մարմնով, տնտեսը գիտեցէք ձեր ուժերը: Հիւանդ, սնունդ, յիմար ըլլալէ վերջ՝ շատ ուշ է: Կառաւարել կը նշանակէ նախատեսել գիտնալ: Եթէ Նոր Տարին հաշ-ուեյարգարի պատեհութիւնն է մեր գործե-րուն՝ Մեծ պահքը հաշուեյարգարի շրջանն է մեր մեղքերուն: Այս զգացումով գիտա-ւորել Մեծ պահքը, վերածել է զայն մոժա-կալութեան, մտամփոփութի և կրօնական խոկումի հրաւերի մը, որ ծիսական պար-տադրանք մը ըլլալէ աւելի միջոց մըն է բարձրագոյն արժէքներու տիրացումին:

Յ.